

ستراتیژی تیکه کردنی په نابهرانی سکوتی نوئ

2022 – 2018

کورته

Scottish Government
Riaghaltas na h-Alba
gov.scot

COSLA

رۆژی جیهانی پەنابەر، 20ی حوزەیرانی 2017، گۆرچانی جۆرج، گلاسگو،
پەلگاندن: رۆدی سەکت

ئەم ناملىكىمە پوختەمەكى كورته لە ستراتيژى تىكەلكردى پەنابەرانى سكوۆتى نوئ 2018-2022.

بەلگەنامەى ستراتيژى تەواو لەم ناوئيشانەدا لە بەردەستە www.gov.scot/newscotsstrategy

"سكوۆتلەند بەراستى دلى خوى بەرەو پەنابەران كرددووەتەو. ئەم بە گەرمى بەرەوپىرى
چوونە زۆر رىزى لىگىراوہ و بەپىى ئەوہى كە رادەى پەناخوازىى لە ھەمووى جىھاندا
گەيشتووەتە بەرزترىن ئاستى خوى، گرنگايەتى ئەم بابەتە زياترە لە رابردوو.

ئەمە دووھمىن ستراتيژى سكوۆتى نوئىہ و داھىئانلىكى زۆر بايەخدارە و UNHCR كەيفخوشە
بەو راستىيەى كە پەنابەران و پەناخوازان لە پىكەئىنانى چەمك و جىبەجى كرددنى ئەوہدا
چالاکانە رۆل دەگىرن.

ئىمە بە جەختەوہ روانگە و بەرجەوہندى سكوۆتلەند سەبارەت بە تىكەلكردى پەناخوازان
وہكو رەوتلىكى دوولايەنە پشتراست دەكەينەوہ لەبەر ئەوہى كە لە ئىوان پەنابەران و كۆمەلگا
خانەخوئىيەكاندا گۆرانى ئەرئىنى پىكەئىناوہ و يارمەتى پىكەئىنى كۆمەلگايەكى دلوقانتز و
جۆراو جۆرتز دەدات."

گۆنزالو فارگاس لوسا،

نوئنەرى UNHCR لە بەرىتانيا

ighlands

ADVENTURES ON ROYAL DEESIDE

GUIDING • CORPORATE EVENTS • WINTER SPORTS

64 www.cyclehighlands.com

ALWAYS
NUMBER
ONE.

پهلگاندن: نيمان تاجيک

بهیپی یاسا نیودو له آلتیهکان، پهناهر نهو کهسهیه که:

به بونهی ترسی پاساودار له نازار و نهزیهت به هویهکانی پیوندیدار به رهگهز، نابین، نهتهوایهتی، نهندامهتی له گروپیکی کومه لایهتی تاییهت یان ههجوونی باوهری سیاسی، له دهرهوهی و لاتی سهرمکی خوی دایه و به هوی و هها ترسیکهوه ناتوانیت یان نایهویت له پاراستنی نهو و لاته که لک وهرگریت؛ یان کهسینک هاوولاتی نییه و له دهرهوهی و لاتی شوینی نیشتهجی بوونی پشوویه که بهم بونهوه، به هوی ترس ناتوانیت یان نایهویت بگهریتیهوه بو نهو و لاته.

مادهی 1(A) کونفهنسیونی ریکخراوی نهتهوه یهگرتووهکان سهبارت به دۆخی پهناهران سالی 1951.

پهناخواز نهو کهسهیه که داوای کردوهه که وهکو پهناهر به فهرمی بناسریت.

ههروهها شپوه جوراوجز رهکانی پاراستنی تهواوهر و مرؤفدۆستانه ههکنه ههندی ماف و خاوهن ماف بوون وهکو دۆخی پهناهریهتی دابین دهکن.

بهیپی ریکخسته یاساییهکانی نیستاکه، پرسهکانی پیوندیدار به پهناهریهتی له باز نهی دهسه لاتی دهولتهی بهریتانیایه و له لایهن و مزارهتی ناوخوه تاوتوی دهکریت. نهه پرسه بریتیه له چالاکسی سیستهمی پهناهریهتی، پشکهشکردنی خانووبههه و پشتیوانی بو پهناخوازن، و بهرپوه بهرایهتی و بریارهکانی پیوندیدار به بهرنامهکانی دیسان نیشتهجی کردنهوه له بهریتانیا.

زۆریک لهو خزمهتکار یانهی که بو پشتگیری له پهناهران و پهناخوازن له بو تیکه ل بوون له کۆمه لگاکانی نیمه دا پنیوستن، لهوانه خزمهتگوزاریی تهندروستی و چاره سهیری و فیرکاریی، دهسپزدرین به دهولتهی سکۆتلهند.

بۇ نەۋەى كە سىكۆتلەند بېيىت بە شۈينى كە لە پەنابەران و پەناخوزان پېشۋازى بىكات تاكو بتوانن تىيدا ژيانى خۇيان ھەر لەو رۆژەۋە كە دەگەنە بەرەۋە سەر لە نۆى پىكېھىنن.

ئىمە بۇ گەيشتن بەم روانگە و بەرجەۋەندە، ھەول دەدەين تاكو دلنیا بېينەۋە كە سىكۆتلەند:

- شۈينىكى ئەمن و بېمەترسى بۇ ھەموۋان بېيت و خەلك بتوانن بە بى نازار و ئەزىمەت و ۋەكو ئەندامىكى بايەخداری كۆمەلگا بژيىن.
- ھەموۋ تاكەكان تۋانا بىكات كە ئاۋاتەكانى خۇيان لە رىگای خۈيندن، بېشە، كەلەپۋور و چالاكېيەكانى كاتى پشۋودان بەدۋادچۈون بىكەن.
- كۆمەلگاگەلپىكى بەھىز، لەبەرگى ھەموۋان و نەرمونيانى ھەبە كە ھەر كەسېك دەتۋاننېت دەستى بەپشۋوانى و خزمەتگوزارىانەى بگات كە پېۋىستى پېيانە و دەتۋاننېت مافەكانى خۇى جېيەجى بىكات.
- ۋلآتېكە كە بايەخ دەدات بە جۆراۋجۆرى، شۈينى كە خەلك دەتۋانن لە كەلەپۋور، شارەزايىەكان و ئەزمۈنەكانى خۇيان كەلك وەرگرن و لە رىگای پىكېھىنانى گرېدراۋىي و پېۋەندىبە بەھىزەكانەۋە نەۋە لەگەل بەكتەر بىنېنە ھاۋبەشى.

ستراتىژى سىكۆتى نۆى تىكەلكردن بە رەۋىتىكى درىژخايەن و دوۋلايەنە دەزاننېت كە پېۋىستى بە گۆرانى نەرىنى ھەم تاك و ھەم كۆمەلگا خانەخۈنپەكانە كە دەبېتە ھۋى كۆمەلگاگەلپىكى تۆكەمە و جۆراۋجۆر.

نامانجى ستراتىژى سىكۆتى نۆى پشۋىگىرى لە پەنابەران و پەناخوزان لە كۆمەلگاكانى سىكۆتلەندە. نەم ستراتىژىبە كەسانى لەبەر دەگرىت كە دۇخى پەنابەرىمى يان دۇخى پاراستنى مروفدۆستانەيان پى بەخشراۋە؛ كەسانى كە بە دۋاى پەنابەرىمىبەن؛ و كەسانى كە داۋاكارىي پەنابەرىمىبەن رەت كراۋەتەۋە بەلام لە سىكۆتلەنددا دەمىننەۋە.

رَبِّيَازى سَكْوَتى نوى

بېنج بنهما هميه كه رَّبِّيَازى سَكْوَتى نوى بِنِكده هِنِن:

تِيكَه لَكِرْدن له رُوژى بِيكَه مِهوه

بنهماى سهرمكى ستر اَتِيژى سَكْوَتى نوى نِهويه كه پِنابهران و پِناخوازان دهبِت له رُوژى بِيكَه مِي گهيشتنهوه بُو تِيكَه ل بون له كَوْمَه لَگَاكاندا پشتگيرى بكرين نهك له كاتِيكَه مِهوه كه رِيگه نيشتهجى بوونيان پِن درا.

رَبِّيَازىك له سهر بنهماى مافهكان

ئامانجى ستر اَتِيژى سَكْوَتى نوى بهيز كردنى خهلك له بِيونهدى له گَه ل مافهكانيان و تِيگهيشتن له شِيوازى بهكار هِنِيانى نِهوانهيه.

ئيمه له پِنابهران و پِناخوازان پشتگيرى دهكهن؛ لِه بهر نِهويه كه نهم كاره دروسته؛ خهلك دهبِت بتوانن له ناسايش و هِنِمنايه تيدا بَرِيِن و مافى مرُوڤى خُوِيان بهدى بهِنِن.

بِه شداربى پِنابهران

ستر اَتِيژى سَكْوَتى نوى چالاكانه پِنابهران و پِناخوازان هان دهدات كه له پِنكهِنِيانى نهم ستر اَتِيژيه و جِنِبِه جى كردنى نِهوه دا يارمهتى بدن.

كَوْمَه لَگَاكانى له بهرگرى هه مووان

ستر اَتِيژى سَكْوَتى نوى له پِنابهران، پِناخوازان و كَوْمَه لَگَاكانى نيمه پشتيوانى دهكات تاكو بُو له پِنكهِنِيانى كَوْمَه لَگَاگه لِيكى بهيز و نهرمونياندا به شدار بن كه دهبِتته هُو نِهويه كه هه موو تاكهكان بتوانن ببِن به هاوولَاتِييانِيكى چالاك.

بِه شداربى و هاوكاربى

ستر اَتِيژى سَكْوَتى نوى به هاوكارى و بُو هاونا ههنگ كردنى هه ولهكانى رِيخزاوكان و گروپه كَوْمَه لَيه تيبهكان له سهر تانسهرى سَكْوَتلهند كه خهرىكى پشتگيرى له پِنابهران و پِناخوازانن پهره پِن دراوه.

سکۆتی نوئ 2018 – 2022

دوومین ستراتیژی سکۆتی نوئ بناخه‌ی له‌سه‌ر ستراتیژی یه‌که‌مه و هه‌روه‌ها له‌ دانوستانه‌ی که له‌ ماوه‌ی هاوینی 2017 دا له‌ سه‌رتانسه‌ری سکۆتله‌نددا جێبه‌جێ بوو، که‌ڵکی وه‌رگرتوه‌. ئه‌م ستراتیژییه‌ له‌سه‌ر بنه‌مای هاوکاری، به‌شداریی و دانوستان دانراوه‌ که‌ بۆ راپه‌راندنی سه‌رکه‌وتووانه‌ی ئه‌وه‌ پێویسته‌. ئامانجی ئه‌م ستراتیژییه‌ ئه‌وه‌یه‌ که‌ پڕ جموجوول بێت تاكو بتوانیت خۆی راهاتوو بکات له‌گه‌ڵ بواره‌کانی سیاسی، سیاسه‌تدانان یان نیوده‌ولته‌ی که‌ له‌ گۆراندان که‌ له‌سه‌ر په‌نابه‌ران و په‌ناخوازانی که‌ له‌ سکۆتله‌ند ده‌ژین کاریگه‌رن.

دواهاته‌کانی گه‌یشتن به‌ سکۆتی نوئ:

1. په‌نابه‌ران و په‌ناخوازن له‌ کۆمه‌لگه‌لێکی دُنیا، پێشوازیکه‌ر و توکمه‌دا ده‌ژین و ده‌توانن گرێدراوی و پێوه‌ندییه‌ جو‌راوجۆر مه‌کان پێکه‌بینن.
2. په‌نابه‌ران و په‌ناخوازن له‌ مافه‌کان، به‌رپرسیاریتییه‌کان و ئه‌و بابه‌تانه‌ی که‌ مافی خۆیانن تێده‌گه‌ن و ده‌توانن بۆ به‌دواداچوونی ژبانی ته‌واو و سه‌ر به‌خۆ ئه‌وانه‌ جێبه‌جێ بکهن.
3. په‌نابه‌ران و په‌ناخوازن ده‌توانن ده‌ستیان بگات به‌ خزمه‌تگوزاریی هاوئاهه‌نگ کراو که‌ ماف و پێداویستییه‌کانی ئه‌وان به‌دی ده‌هێنیت.
4. سیاسه‌تدانان، به‌رنامه‌دارشنتی ستراتیژیک و ئه‌و یاسایانه‌ی که‌ له‌سه‌ر په‌نابه‌ران و په‌ناخوازن کاریگه‌ر ده‌بن به‌پێی مافه‌کان، پێداویستییه‌کان و ویسته‌کانی ئه‌وان داده‌نێن.

پنجاهوی کہ سکتا تہا بند بنیتا بہ شونتیا کہ لہ پنجاہبران و پنجاخوازان پیشوازی بکات تاکو بتوانن تیتدا ژیاٹی خویان ہر لہو رۆژدوہ کہ دہگنہ ہر دہ سہر لہ نوی پیکہینن.

پنویستییه‌کانی په‌ناخو‌ازان

"هەر کەسێک مافی خۆیەتی کە بۆ هەڵاتن لە دەست نازار و بەدواکەوتن بە دواى پەنابەرپەتی لە ولاتانی تر بێت و لەوه کەلک وەرگرت. "

مادهی 14(1) راگەبندراوی جیهانی مافی مرۆڤ

نامانجەکان و کارەکان

ئەو کارە سەرمتاییانەیی خوارمۆه کاری پێوەندیدار بە پنویستییه‌کانی په‌ناخو‌ازان دیاریی دەکەن کە لە قونای بەکەمدا جێبەجێ دەبن:

دواهات: پەنابەران و په‌ناخو‌ازان لە مافەکان، بەرپرسیاریتییه‌کان و ئەو بابەتانهی کە مافی خۆیان تێدەگەن و دەتوانن بۆ بەدواداچوونی ژبانی ته‌واو و سەر‌بەخۆ نه‌وانه جێبەجێ بکەن.

کار: چ کارێک جێبەجێ دەکەین

نامانج: دەمانه‌وێت بە چ شتێک بگه‌ین

تاوتوێ کردن و هەڵسەنگاندنی کارتیکەری زانیاری و پشتیوانی، لەوانه پشتیوانی پارێزەری یاسایی، دا‌بین‌کراو بۆ یان پ‌نویستی په‌ناخو‌ازان.

لە په‌ناخو‌ازان پشت‌گیرى دەک‌ریت تا‌کو لە هەمووی ر‌و‌تە‌کە‌دا لە‌سەر سیستەمی پ‌نابەرپە‌تی و مافە‌کان، بەرپرسیاریتییه‌کان و ئەو بابەتانهی کە مافی خۆیانە ناگادار ببنه‌وه و بە شتیه‌ی شیاو بتوانن له‌گه‌ڵ خ‌زمەت‌گوزاریی و سیستەمه‌کان دان‌وستان بکەن.

دیاری‌کردنی ئەم پرسه‌ کە چ‌ۆن دە‌ک‌ریت خ‌زمەت‌گوزاریی وەر‌گیرانی زاره‌کی و نووسراوه‌یی چاک‌تر بب‌یت تا‌کو باش‌تر پ‌نویستییه‌کانی په‌ناخو‌ازان چاره‌سه‌ر بکات.

د‌ل‌نیابوونه‌وه له‌وه‌ی کە په‌ناخو‌ازان لە مافه‌کانی خۆیان سه‌بارەت بە ده‌سه‌راگه‌یشتن بە پشتیوانی سه‌فه‌ر، گه‌ڕ پ‌ش‌کش بک‌ریت، چاک‌تر تێدە‌گه‌ن و له‌وانه کە‌لک وەر‌ده‌گرن، و دیاری‌کردن و گه‌ڕان بۆ چاره‌سه‌ری هه‌ر‌ج‌ۆره‌ ک‌ێشه‌ی تاپه‌تی پ‌ن‌و‌ند‌یدار بە په‌ناخو‌ازان له‌م بواره‌دا.

دواهاټ: پناه‌بهران و پناه‌خوازان د هټوان د هسټيان بگات به خزم‌تگوزاري هاوناه‌نگ کراو که ماف و پيداويستيه‌کاني نه‌وان به‌دي ده‌نيتيت.

کار: چ کاریک جيبه‌جی ده‌کمين

نامانج: دهمانه‌ويت به چ شټیک بگه‌مين

پنښکه‌شکر دنی و ښه‌يکي به‌روژ له خزم‌تگوزاري و ره‌وته‌کان به پشت به‌ستن به کاری پيشوو له بواری دابین‌کردنی نه‌خشمه‌ی سه‌فهری پناه‌بهری‌تی که له پناه‌خوازان پشتیوانی ده‌کات.

خزم‌تگوزاري پشتیوانی له پناه‌خوازان له به‌ر ده‌سټدایه، به چاکي ریکه‌مخريت و وه‌لامده‌ری پښويستيه‌کاني پناه‌خوازان بووه و له ټيکه‌ل‌کردنی نه‌وان له کوم‌ه‌لگاکاني سکوت‌ل‌نددا پشتیوانی ده‌کات.

پنکه‌پناني ټيگه‌پشټنټي چاکتر له پيداويستيه‌کاني پناه‌خوازان و نه‌و کيشه تايبه‌تانه‌ی که رووبه‌روويان ده‌بنه‌وه له ريگای ديار بکردن، کوکر دنه‌وه و به هابو‌ه‌شيدانانی زانباری پښو‌نديدار سه‌بارت به پناه‌بهری‌تی له سکوت‌ل‌نددا.

هه‌ول و ټيکو‌شان بو چار سه‌رکردنی نه‌و که موکوړ بيانه‌ی که له پنښکه‌شکر دنی خزم‌تگوزاري به‌ه‌کان و ره‌وته‌کاني ناردن و ناساندن دياری ده‌کزين.

به‌پنی پښويستی، چاکترين شټوازی چالاکي له بواری پنښکه‌شکر دنی خزم‌تگوزاري له ديکه‌ی شوپنه‌کاني به‌ريتانيا و دهره‌وی نه‌وه به هابو‌ه‌شی دادنه‌ريت و بره‌و ده‌دریت.

دواھات: سیاسه‌تدانان، بهرنامه‌دارشتمنی ستراتیژیک و نهو یاسایانه‌ی که له‌سه‌ر په‌نابه‌ران و په‌ناخو‌ازان کاریگه‌ر ده‌بن به‌پیتی مافه‌کان، پیدایستییه‌کان و ویسته‌کانی نه‌وان داده‌نرین.

کار: چ کاریک جیبه‌جی ده‌کین	نامانج: ده‌مانوئیت به‌چ شتیک بگه‌ین
<p>زانباریی پیشکشی ره‌وتی راوئزکاری و به‌ریو‌مچوونی موناقسه‌ی وه‌زاره‌تی ناوخو سه‌باره‌ت به‌ گریه‌سته‌ نوئیه‌کانی خانووبه‌ره‌ی په‌نابه‌ران و ناموژگاریی ده‌کریت و له‌سه‌ریان کاریگه‌ر ده‌بیت.</p>	<p>سیاسه‌تدانان، بهرنامه‌دارشتمنی ستراتیژیک و یاسادانانه‌کانی پیوه‌ندیدار به‌ په‌ناخو‌ازیی به‌پیتی ناگاداریی له‌سه‌ر پیوستییه‌کان و ویسته‌کانی په‌ناخو‌ازان و کوم‌ه‌لگا خو‌جیبیه‌کان، جیبه‌جی ده‌کرین..</p>
<p>پاش به‌خشینی گریه‌سته‌ نوئیه‌کانی خانووبه‌ره‌ی په‌نابه‌ران و ناموژگاریی، هاوکاری پیویست له‌گه‌ل براوه‌کانی نه‌و موناقسانه جیبه‌جی ده‌بیت.</p>	
<p>سه‌باره‌ت به‌ په‌ره‌پیدانی بازنه‌ی چالاکی زانباریی پیشکشی بهرنامه‌دارشتمنی ستراتیژیک ده‌کریت و له‌سه‌ریان کاریگه‌ریی داده‌نریت و پسپو‌رایه‌تی و فیزبوونه‌کان له‌گه‌ل نه‌و به‌رپرسه خو‌جیبیانه‌ی که له‌گه‌ل به‌شداریکردن دان یان تئیدا به‌شداریی ده‌کن، ده‌خزینه‌ هاوبه‌شپیه‌وه.</p>	
<p>دواهاته‌کانی یاسای کۆچه‌ریی 2016 و دیکه‌ی یاساکانی به‌ریتانیا و سکوتله‌ند که له‌سه‌ر په‌نابه‌ران کاریگه‌ر ده‌بن تاوتوئ ده‌کرین و به‌ شیوه‌ی گونجاو وه‌لامیان ده‌دریته‌وه.</p>	
<p>له‌ پیشاندانی دژکرده‌وه بو لیکوئینه‌وه‌کانی کومیته‌ی مافی مرو‌ف و به‌رابه‌ریی په‌رله‌مانی سکوتله‌ند سه‌باره‌ت به‌ راپو‌رتی ه‌ژاریی پیوه‌ندیدار به‌ په‌ناخو‌ازان پشتیوانی ده‌کریت.</p>	
<p>پشتگیریی له‌ به‌شداریی په‌ناخو‌ازان له‌ دانانی سیاسه‌ته‌کان و بهرنامه‌دارشتمنی ستراتیژیک و په‌ره‌پیدانی خزمه‌تگوزاریی بو نه‌وان.</p>	

مافەكانى پيشە و ناسوودەيى

"ھەموو كەسنىك مافى ھەيە بۇ كار كردن، بۇ ئەوھى كارى خۇى سەربەستانە ھەلبۇزىر ئىت، داواى ھەلومەرجى دادپەروەرانە و رەزامەندانە بۇ كار بكات و لە بەرانبەر بىكار پىدا بكموئتە بەر پشتگىرىيى."

مادەى 23(1) راگەيندراوى جىھانى مافى مرۇف

"ھەر كەسنىك وەكو نەندامى كۆمەلگا مافى مسۆگەرىيى كۆمەلایەتى ھەيە و رىگەپىندراوھ لە رىگای ھەول و تىكۆشانى نىشتمانى و ھاوكارى نۆودەولەتى، و بەپىيى پىكھاتە و سامانەكانى ھەر و ئانت، مافە ئابوورى، كۆمەلایەتى و كەلەپوورىيەكانى خۇى كە بۇ كەرامەت و گەشەى ئازادانەى كەسنىتى ئەمى پىويستەن، بەدى بەيئىت."

مادەى 22 راگەيندراوى جىھانى مافى مرۇف

نامانجهكان و كارهكان

ئەو كارە سەرمتابیانەى خوارمۆه كارى پێوندیدار بە مافەكانى پێشە و ئاسوودەى دیارى دەكەن كە لە قوناخى يەكەمدا جێبەجێ دەبن:

<p>دواھات: پەنابەران و پەناخوازان لە مافەكان، بەرپرسيارىتییهكان و ئەو بابەتەى كە مافى خۆيان تێدەگەن و دەتوانن بۆ بەدواداچوونى ژيانى تەواو و سەرپەخۆ ئەوانە جێبەجێ بكەن.</p>	<p>نامانج: دەمانەوت بە چ شتێك بگەن</p>
<p>كار: چ كارێك جێبەجێ دەكەین</p> <p>لە و مزارەتى ناوخۆ و و مزارەتى كار و خانەنشینی (DWP) لەبۆ هەلسەنگاندن و پەرمپیدانى خولى تاقیكردنهوى "28 رۆژەى گواستنهوه" بۆ هاسانكردنهوى دەسراگەشتنى خیراتر بە قازانجەكانى ئاسوودەى پشێوانى دەكریت.</p>	<p>لە پەنابەران پالپشتى دەكریت كە لە ماوهى 28 رۆژى خولى گواستنهوهدا لە پشنگیری پەنابەریەتى بچنە دەر مۆه بەو گەرمنتیهى كە لە كاتى كۆتایى پێهاتنى پشنگیری پەنابەریەتیدا، قازانجەكانیان وەك خۆى بماننەوه.</p>
<p>لەگەڵ رێكخراوه شیاوهكان لە بواری لێكدانهوى رۆته هەبووهكان لەبۆ دەسراگەشتن بە قازانجەكانى ئاسوودەى بۆ هەموو ئەو كەسانەى كە "مۆلمەتى مانەوه" یان پێ بەخشاوه و 16 سأل یان زیاتریان هەیه، و یارمەتیدانى پەنابەران بۆ وەرگرتنى پالپشتیهك كە دەكەونه بەریهوه، هاوكارى دەكریت.</p>	
<p>لەسەر رۆتهكانى پاشن بریاردان بۆ ئەو داواكارانەى كە داواكارى پەنابەریەتى ئەوان قەبوول كراوه بە زمانى خۆیان زانیارى پێشكەش دەكریت.</p>	
<p>هەلى دەسراگەشتن بە زانیارى و راولێكاری سەبارەت بە مافەكان، بژاردەكان و هەلبژاردنه هەبووهكان لە پێوهندى لەگەڵ دامەزراندن، ئاسوودەى و قازانجەكان پێشكەشى هەموو پەنابەرانى نوێ دەكریت.</p>	<p>پەناخوازان چاكتر دەتوانن لە شارەزاییهكان و لێهاتوواییهكانى خۆیان تێبگەن و دەرپەڕن تاكو لە گەرمنتى پێشەى ئەوان پشنگیری بكریت.</p>
<p>دەر فەتگەلێك بۆ پەنابەران دا بین دەكریت كە لە رێگای بەشداریی دآخوازانە یان فیركار بیهوه، خەرىكى داھێنان و پەرمپیدانى شارەزاییهكانى خۆیان بن.</p>	
<p>دانانى رینۆینی و شێوازی چالاكى دروست لە بواری پەرمپیدانى بەرنامەكانى تێكەڵكردى تاكەكەسى بۆ پەنابەران، بە مەبەستى دیارىكردى نامانج و ویستەكان.</p>	

دواھت: پەنابەرمان و پەنناخوازان دەتوانن دەستیان بگات بە خزمەتگوزاریی ھاوناھەنگ کراو کە ماف و پێداویستیھەکانی ئەوان بەدی دەھێنێت.

کار: چ کارێک جێبەجێ دەکەین	ناماڤ: دەمانەوێت بە چ شتێک بگەین
<p>پشتگیریی لە داھینکردنی مۆدێلی بۆ رھوتی بە فەرمی ناسین و متمانە و بروا پێدان بۆ دیاریکردنی شیاویەتیھەکان، شارەزاییەکان و فیربوونەکانی پێشوو و پیکھێنانی رێگاکانی بەدەستھێنانی پیشە بۆ کەرەتە تاییەتھەکان.</p>	<p>پەنابەرمان دەتوانن شارەزاییەکانی خۆیان پیکھێنن، پیشە دەستبەر بکەن و لە باری داراییەوھ سەر بەخۆ ببین.</p>
<p>چاکترکردنی لەبەردەست بوون و دەسراگەشتن بە پێشکەشکردنی خولەکانی "زمانی ئینگلیزی بۆ ئەوانەیی بە زمانەکانی تر قسە دەکەن" (ESOL). پشتگیریی لە پێشکەشکارانی خزمەتگوزاریی ESOL بۆ چاکترکردنی پێوەندیی لەگەڵ پێشکەشکارانی فیرکاریی پیشەیی.</p>	
<p>ھاوکاری لەگەڵ پێشکەشکارانی خزمەتگوزاریی پیشە و ئاسوودەیی بۆ چاکترکردنی تێگەشتنی شارەزاییەکانی پەنابەرمان و پشتگیریی لە بەکارھێنانی باشتری بە ئێندارێتی داواکار.¹</p>	
<p>پەرھێنانی ھەندئ رێگا بۆ پەنابەرمان بە مەبەستی دەسراگەشتن بە شارەزاییەکان و توانستەکانی داھینانی کار لەبۆ بەکارھێنانی خزمەتگوزاریی پەرھێنانی بازرگانی بە چاکترین شیواز.</p>	<p>پەنابەرمان دەتوانن دەستیان بگات بە خزمەتگوزاریی گەژاڵەکراو بۆ پشتیوانی لە داھینانی کار و پیکھێنانی بازرگانی.</p>

1 بە ئێندارێتی داواکار، ئەوەی دیاری دەکات کە داواکاران لەسەری ریکەوتوون جێبەجێ بکەن بۆ نامادھیرون لەبۆ گەران بۆ کار یان گەر پێشمان ھەبێت بۆ زیندەکردنی داھات. نەم بەیخە بەیخی دۆخی تاکەکەسی دەھێت و بەردوام تازووت و بەرزۆ دەرکێتەرە.
<https://www.gov.uk/government/publications/universal-credit-and-your-claimant-commitment-quick-guide/universal-credit-and-your-claimant-commitment>

دواھات: سیاسه‌تدانان، بهرنامه‌دارشتمنی ستراتیژیک و نهو یاسابانه‌ی که له‌سه‌ر په‌نابهران و په‌ناخوازن کاریگهر دهن به‌پیی مافه‌کان، پیداو‌یستیه‌کان و ویسته‌کانی نه‌وان داده‌نرین.

کار: چ کاریک جیبه‌جی ده‌کمین

ناماچ: ده‌مانه‌ویت به چ شتیگ بگه‌ین

کاریگهری له‌سه‌ر تواناییه‌کانی ناسووده‌یی له داها‌تو‌دا بو چاره‌سه‌رکردنی پیداو‌یستیه‌کانی په‌نابهران و په‌ناخوازن.

سیاسه‌تدانان، بهرنامه‌دارشتمنی ستراتیژیک و یاسادانانه‌کانی پیوه‌ندیدار به ناسووده‌یی به‌پیی ناگاداریی له‌سه‌ر پیداو‌یستیه‌کان و ویسته‌کانی په‌نابهران و په‌ناخوازن، جیبه‌جی ده‌کراین.

"هموو كه سنيك مافي نهوهی ههیه كه ناستی ستانداردی ژبان بۆ سلامهتی و ناسوودهی خۆی و خیزانهكه‌ی له باری خوارده‌مه‌نی، جلو به‌رگ، خانوبه‌ره و چاودیرییه پزیشكییه‌كان و خزمه‌تگوزراییی پنیوستی كۆمه‌لایه‌تی مسوگهر بكات و هه‌روه‌ها مافی خۆیه‌تی له كاتی بێكاری، نه‌خۆشی، كه‌مه‌ندامی، بێوه بوون، پیری یان له هه‌موو بابته‌كانی تردا كه له باری هه‌لسوورانی ژبانوه‌ په‌کی كه‌وتوه، بابه‌ته ناماژ په‌نكر او كه‌انی بۆ مسوگهر بكریت."

ماده‌ی 25(1) راگه‌یندراوی جیهانی مافی مرؤف

نامانه‌كان و كاره‌كان

ئهو كاره سه‌ر مه‌تابانه‌ی خواروه‌ه كاری پنیوندیدار به خانوبه‌ره دیاریی ده‌كهن كه له قوناخی په‌كه‌مدا جیهی ده‌ین:

دواهات: په‌نا به‌ران و په‌ناخوازان له كۆمه‌لگاگه‌لیکی دنیای، پینشوایه‌كه‌ر و تۆكه‌مدا ده‌ژین و ده‌توانن گرێدراوی و پنیوه‌ندییه جۆراوجۆره‌كان پینكه‌یتن.

نامانج: ده‌مانه‌وت به‌ چ شتیك بگه‌ین

كار: چ كارێك جیهی ده‌كه‌ین

په‌نا به‌ران ده‌توانن ده‌ستیان بگات به‌ پشتیوانی ته‌واو بۆ نیشه‌جی بوون له نیشه‌مانی نوێی خۆیاندا و له ناكامدا ده‌توانن سه‌ر كه‌وتوه‌ نیشه‌جی و تیکه‌ل ببن.

چاكتر كردنی ده‌سراگه‌یشته‌ی په‌نا به‌ران و په‌ناخوازان به‌ پشتیوانی، راویژكاریی و پارێزهری یاسایی له‌لایه‌ن كه‌رتی سینه‌م و كۆمه‌لگا بۆ یارمه‌تیدان به‌ نیشه‌جی بوون له خانوه‌ نوێیه‌كاندا و ناسیاریی له‌گه‌ل نیشه‌مان و كۆمه‌لگا تازمه‌كانی خۆیاندا.

دنیابوونه‌وه‌ له‌وه‌ی كه‌ ئهو تاومه‌ له‌ خزمه‌تگوزارییه‌كانی خانوبه‌ره كه‌ له‌گه‌ل په‌نا به‌ران و په‌ناخوازان هاوكاری ده‌كهن ناگادارن له‌سه‌ر شێواز كه‌انی راپۆرتدانی دنیای و له‌ راپۆرتدانی تاوانی رق و بێز بلاوكردنه‌وه‌ی كه‌سه‌ی سینه‌م كه‌مك و مه‌رده‌گرن تاكو رێژه‌ی كه‌سانه‌ی كه‌ تاوانی رق و بێز بلاوكردنه‌وه‌ راپۆرت ده‌كهن، زیاتر بیه‌یت.

ده‌سپێكردنی وتووێژ له‌گه‌ل رێكخراوه‌كانی هاوڕه‌گه‌زخوازانی پیاو و ژن، دووره‌گه‌ز بیه‌كان، تراجینه‌ره‌كان و ئینته‌ر سێكسه‌كان (LGBTI) سه‌باره‌ت به‌ هه‌ندێك بابه‌تی تابه‌ت كه‌ په‌نا به‌ران و په‌ناخوازانی LGBTI رووبه‌روویان بوونه‌وه‌ و له‌ رێگای ره‌وتی به‌شداریی سكوته‌ی نوێ له‌ پنه‌ندی له‌گه‌ل پرسه‌كانی خانوبه‌ره و دنیایی هینراونه‌ته‌ ئاروه‌.

دواھات: پەنابەرمان و پەنخاوازان لە مافەکان، بەرپرسیاریتیپهکان و ئەو بابەتەئەى كە مافى خۆيان تىدەگەن و دەتوانن بۆ بەدواداچوونى ژيانى تەواو و سەر بەخۆ ئەوانە جىبەجى بەن.

نامانج: دەمانەوئیت بە چ شتیک بگەین	کار: چ کارێک جیبەجى دەکەین
<p>پشتگیری لە پەنابەرمانى نوئ بۆ گواستنەو لە شوئى نىشتەجى بوونى پەنابەرمانى پەنابەرمانى ئەو مالا ئەى كە دايمیترن لە ماوئى خوئى 28 رۆژ دەا، بە هاوکارى ریکخراو مەکان بە مەبەستى دڵنیا بوونەو لەوئى كە لەسەر بزار دەکانى درێژ خابەنى خوئى ناگادار بن و نەمىننەو بۆ شوئى نىك بۆ ژيان.</p>	<p>دڵنیا بوونەو لەوئى كە جەمسەرەکانى خانووبەرە لە هەموو ناوچە خۆجىبەکاندا زانیاریى پێو مندیار بە بزار دەکانى خانووبەرە بە هاسانى پێشکەشى پەنابەرمان و پەنخاوازان دەکەن تاكو پەنابەرمان بتوانن لە مافەکان و بزار دەکانى خانووبەرەى خوئى چاکتر تىبگەن و جىبەجىيان بەن.</p>
<p>پشتگیری لەگەئى هاوکارى لەگەئى خاوەن مالا كۆمەلایەتیپهکانى تۆمار كراو (RSL) لە گلاسگو لەوانە هەئى گواستنەوئى گرئىبەستەکانى كرىجىبەئى بۆ رىگەدان بە پەنابەرمانى نوئ لەبۆ درێژەى نىشتەجى بوون لە شوئى نىشتەجىبوونى پەنابەرمانى خوئىياندا.</p>	<p>دەرەوئى گلاسگو بۆ دا بىن كردنى رىگاکانى جىگرموئى خانووبەرە.</p>
<p>نامادە كردنى "پێچراوئى دەر كەوتن" بۆ پەنابەرمانى نوئ بە مەبەستى دڵنیا بوونەو لەو بابەتەئەى كە بزائن بۆ بە دەستەوئە گرتنى مالى نوئى خوئىيان چلۆن دەستیان بە خزمەتگوزارىپهکان بگات.</p>	<p>نامادە كردنى "پێچراوئى دەر كەوتن" بۆ پەنابەرمانى نوئ بە مەبەستى دڵنیا بوونەو لەو بابەتەئەى كە بزائن بۆ بە دەستەوئە گرتنى مالى نوئى خوئىيان چلۆن دەستیان بە خزمەتگوزارىپهکان بگات.</p>

دواھت: پەنابەران و پەناخووازن دەتوانن دەستیان بگات بە خزمەتگوزاریی هاوناھەنگ کراو کە ماف و پێداویستیەکانی ئەوان بەدی دەھێنێت.

کار: چ کارێک جێبەجێ دەکەین

نامانج: دەمانەوێت بە چ شتێک بگەین

بریتی لە زانیاریی سەبارەت بە چاکترین شیوازی چالاکی هاوکاری لەگەڵ پەنابەران و پەناخووازن لە نیو ئامرازی فێرکاریی بژاردەکانی خانووبەرە.

لە پەنابەران پشتیوانی دەکرێت بۆ ئاگاداربوونەوە لەسەر کۆمەڵەی تەواوی بژاردەکانی خانووبەرە بە دەستیان و لە ئاکامدا دەتوانن چاکترین بژاردە هەڵبژێرن.

برەودانی "رینوینی چالاکانی خانووبەرە بۆ تێکەڵکردنی پەنابەران و پەناخووازن" ی ئەنجومەنی پەنابەرانی سکۆتلەند لە نیو پێشکەشکارانی خانووبەرە ی سکۆتلەنددا.

دەسپێکردنی و تووێژ لەگەڵ رێکخراوەکانی LGBTI سەبارەت بە ھەندێ بابەتی تاپبەت کە پەنابەران و پەناخووازانێ LGBTI رووبەروویان بوونەتەو و لە رێگای رەوتی بەشداریی سکۆتی نوێ لە پێوەندی لەگەڵ دەسراگەشتن بە خانووبەرە و پشتیوانی شیاو ھینراوەتە ئاراو.

بەھاوبەشیدانانی چاکترین شیوازی چالاکی و پێکھێنانی رێبازەکانی پێشکەشکردنی خزمەتگوزاریی بە مەبەستی چاکترکردنی دەسراگەشتنی پەنابەران و پەناخووازن بە پشتیوانی کەرتی سێھەم و کۆمەڵگا بە مەبەستی یارمەتیدان بۆ نێشتەجێ بوون لە مألە نوێیەکان و ناسینی ناوچەکەمی خۆیان.

پەنابەران دەتوانن دەستیان بگات بە پشتیوانی تەواو بۆ نێشتەجێ بوون لە نێشتەمانی نوێی خۆیاندا و لە ئاکامدا دەتوانن سەرکەوتووانە نێشتەجێ و تێکەڵ ببن.

خویندن

"هموو کەستیک مافی خویندنی هەیه. خویندن لانیكەم تا ناستی كە پێومندی بە قوناخە سەرەتایی و بنەرەتییەكانەوه هەیه، دەبیت خۆرای بییت. خویندنی سەرەتایی دەبیت بە زۆرەملی بییت. خویندنی تەكنیکی و پێومندیدار بە پیشە دەبیت لە بەر دەستی هەمووان بییت و خویندنی بالاش دەبیت بۆ هەمووان و بەپێی شیایەتی ئەوان بە شیوەی بەرەبەر لە بەر دەست بییت."

مادهی 26(1) راگیندرای جیهانی مافی مرۆف

نامانجەکان و کارەکان

ئەو کارە سەرەتاییانەی خوارەوه کاری پێومندیدار بە خویندن دیاری دەکەن کە لە قوناخی بەکەمدا جێبەجێ دەبن:

دوای: پەنابەرەن و پەناخوێزان لە مافەکان، بەرپرسیاریتیەکان و ئەو بابەتەکانی کە مافی خوێتان تێدەگەن و دەتوانن بۆ بەدواداچوونی ژێانی تەواو و سەر بەخۆ ئەوانە جێبەجێ بکەن.	
نامانج: دەمانەوێت بە چ شتیک بگەین	کار: چ کارێک جێبەجێ دەکەین
پەنابەرەن و پەناخوێزانێ لاو (و دایکوباوک، چاودەزێران و سەرپرەشتانی ئەوان) لە بژارەکانی بەر دەستیان بۆ فێربوون، هەلی خویندن و پشتگیری لە باری داراییەوه ئاگادار دەبنەوه.	برمودانی زانیاری هەبوو سەبارەت بە مافی خویندن و پشتگیری لە پەنابەرەن و پەناخوێزان درێژە دەدریت.
	دیاریکردنی پشتگیری لە باری داراییەوه بۆ دەسراگەشتن بە خویندنی تەواوکەر و خویندنی بالآ و برمودانی ئەم سەرچاوانە بۆ پەنابەرەن و پەناخوێزانێ لاو و کەسانی کە لەگەڵیان هاوکاری دەکەن.
	تاوتوێ کردن و برمودانی دەسکەوتەکانی بەرینتر و رێگاگانی جێگرمووه لە پێومندی لەگەڵ CLD، بەشەکانی خویندنی بالآ و دیکەیی هاوبەشەکان.

دواهاټ: پښاپهيران و پښاخوازان دوتوانن دستيان بگات به خزمهتگوزاريې هاواناههنگ كراو كه ماف و پيداويستتپهكاني نهوان بهدي دهينت.

نامانج: دهمانويت به چ شتيك بگين	كار: چ كاريك جتپهجي دهكين
هموو فرمانيهران له شوپنهكاني خوښدن و فزيووندا دمتوانن پيوهندي كاريگر لهگهل پښاپهيران و پښاخوازان هملكن.	به هاوبهشيداناني ههندي نمونه له راهاتويي بان گوراني راگهياندي خزمهتگوزاريې بو بديپيناني چاكترې پيوستتپهكاني پښاپهيران و پښاخوازان له ريگاي دياريكردن و بهرركردنهوي چالاكيه نافر ميپهكان كه يارمعي زياتر بوني ناگايي لسسر چاكترين شتوازي چالاكي له كاتي هاوكاري لهگهل پښاپهيران و پښاخوازان دهات.
	دياريكردن و برهوداني چالاكيه فرميپهكان و نهو بهرنامانهي فزيكاريې كه له فرمانيهراني هتلي پيشهوه له خزمهتگوزاريېه گشتتپهكاندا به مبهستي هملكردي پيوهندي لهگهل كهساني كه زماني بهكمي نهوان نينگلزي نيبه، پشتيواني دهكن.
	گونجاندني كوملنيك چالاكي له بهرنامهكاني خوښدنې ههيوو بان چالاكيهكاني گهشهې پيشهې بو دلنيابوونوه لهوهي كه زانپاريې ورد سهبارمت به خوښدن بنرنته هاوبهشي.

دواهاټ: سياسيهدانان، بهرنامهدارشتمني ستراتيتزيك و نهو ياسايانهي كه لسسر پښاپهيران و پښاخوازان كاريگر دهبن بهيني مافهكان، پيداويستتپهكان و ويستهكاني نهوان دادهنرين.

نامانج: دهمانويت به چ شتيك بگين	كار: چ كاريك جتپهجي دهكين
به فرمي ناسيني بروانامهكاني خوښدن، پښاپهيران توانا دهكات كه پيشكومتني زياتر بان له بواري فزيوون بان پيشهدا هينت.	پشتگيريې له دابنكردي موديلې بو رهوتي به فرمي ناسين و متمانه و بروا پيدان بو دياريكردني شياوبهتتپهكان، شارهزايهكان و فزيووننهكاني پيشوو و پيكهيناني ريگاكاني بهدهستهيناني پيشه بو كمرته تايهتهكان.

زمان

"[زمان] ريگای چاکتر بوونه له هه موو کاروباری ژيانی مندا."³

بۆ بهشداریی له پسر هپیدانی ستراتیژی تیکه لکردنی په نابهرانی سکوتی نو، زمان بۆ هه موو بنه ماکانی تیکه لکردن هه ره گرنه گه.

نامانجهکان و کارهکان

ئهو کاره سه ره تايپانه ی خواره وه کاری پيوه نديدار به زمان دياریی ده کهن که له قوناخی يه که مدا جيبه جی ده بن:

دواها ت: په نابهران و په ناخوازان له کۆمه لگا گه لیکي دننیا، پيشوازي کهر و تۆکه مده ده ژين و ده توانن گريدراوی و پيوه ندييه جؤراوجؤره کان پیکه پينن.

کار: چ کاریک جيبه جی ده که مين

نامانج: ده مانه ویت به چ شتيک بگه ين

بره ودانی شيوازی چالاکی چاک که تنيدا زمانی سه ره کی په نابهران به شيوازی نه رینی به کار ده هينریت.

په نابهران ئهو ده رفه تهيان هه يه که زمان و که له پووری خویان له گه ل کۆمه لگا خوجيبه کان ياندا بنينه هاو به شی.

دواھت: په نابهران و په ناخوازان له مافهگان، بهرپرسياريتيبيھگان و نهو بابه تانهی که مافی خويان تېدهگهگن و ده توانن بؤ به دوا د اچوونی ژبانی ته او و سهر به خؤ نه وانه جبهه جی بکهن.

کار: چ کاریک جبهه جی دهکمين

نامانج: دهمانهوئیت به چ شتیک بگهين

دریژهی چاوه دیریبی به سهر و هرگرتنی بروانامهی ESOL له ناستی 2ی چوارچیوهی په سغندی برواداریی و بروانامهکانی سکوتلنمد (SCQF) تا ناستی 6ی SCQF له نیو بهشهمکان (خویندنگهگان، زانینگهگان و پیشکشمکارانی خزمهتگوزرایي کومه لایهتی) له سکوتلنمددا.

په نابهران و په ناخوازان نهو دهرفته بیان ههیه که زالیهتی زمان و بروانامهی زمان که بؤ پیشکوهوتنی زیاتر له بواری خویندن یان پیشه دا پیویسته، دسته بهر بکهن.

دیاریکردنی عهیه شیمانهمیهگان له پیومندی لهگهل نامادهکردن و ناسیاریی لهگهل خویندنی زانکو، به مه بهستی توانا کردنی قوتابیبهگان بؤ دسر اگهیشتن به خویندنی ته او اکسر و خویندنی بالآ.

نامادهکردنی همدی بگه له هه جزوه له مپهر و ریگری پیشکشمکردنی بروانامهی ESOL و دیاریکردنی همدی ریگا بؤ زال بوون به سهر نه مپهرانه دا.

تاوتوئ کردنی چونیتهی به کارهینانی تهکنولوژیای دیجیتال بؤ زیاتر بوونی دسر اگهیشتن به پیشکشمکردنی ESOL له بو نه وانهی دهیانهوئیت زمان فیر بن لهو ناوچانهیدا که نیمکانات سنوورداره.

رمچا کردنی ههلسهنگاندنی سهرتایی بؤ فیربووانی ESOL به مه بهستی رینوینی کردن سهبارمت به شتوازمکانی چالاکی شیاو له سهر ریبازه جیاوازمکان و دوا هاتهکانی پیومندیدار بؤ نه خویندمواریانی ههله وادی خویندن.

گهور مسالان و لاوانی که تازه هاتوون و پیویستی زمان و خویندموارییان ههیه له بزار دهکانی خویان بؤ فیربوونی زمان ناگادار دهنهوه و چالاکی کاریگهر برهو دهرتیت و دهنرینه هاوبهشی.

دریژهی برودانی بروانامهی ESOLی ریخراوی بروانامهکانی سکوتلنمد (SQA) له بو چالاکانی هممو بهشهمکان (خویندنگه، زانینگه و پیشکشمکارانی خزمهتگوزرایي کومه لایهتی)، بؤ زیاتر بوونی ناگایی له سهر بایهخی بروانامهکانی خویندن بؤ نه وانهی به دوا فیربوونهم.

دواھات: پەنابەرمان و پەنابخوازان دەتوانن دەستیان بگات بە خزمەتگوزاریی ھاوناھەنگ کراو کە ماف و پێداویستیەکانی ئەوان بەدی دەھێنیت.

کار: چ کارێک جێبەجێ دەکەین

ناماھ: دەمانەوێت بە چ شتێک بگەین

دانان، جێبەجێکردنی تاقیکارانه و ھەڵسەنگاندنی خولەکانی فێربوونی سەرھێل (ئۆنلاین) بۆ پشتگیری لە قوتابییانی دوو زمانە لە بەشی خوێندنگەدا.

کەسانی کە خەریکی ھاوکارین لەگەڵ پەنابەرمان و پەنابخوازان، تێگەشتنی خۆیان لە سەر لەمەپەرەکانی زمان و شیوازی زالبوون بەسەر ئەوانەدا چاکتر دەکەن.

ریککەوتن و تاوتوێ کردنی رێبازەکانی پێشکەشکردنی ESOL کە پێویستیەکانی پەنابەرمان و پەنابخوازان رەچاو دەکات، لە رێگای ھاوکاری لەگەڵ بەشدارییەکانی ESOLی خۆجێیی بە مەبەستی ئامادەکردنی نمونەیی کارپێگری چالاکیی.

رەچاوکردنی کەلک وەرگرتن لە ناوھندبکی فێربوونی سەرھێل بۆ پێشکەشکردنی دەرھەتەکانی فێربوون یان فێرکاریی پێوھندیدار بە زمان.

سلامهتی و ناسوودهیی

"هموو که سیک مافی نهوهی ههیه که ناستی ستانداردی ژبان بۆ سلامهتی و ناسوودهیی خۆی و خیزانهکهی له باری خواردهمهنی، جلوبرگ، خانووبهره و چاودیرییه پزشکییهکان و خزمهتگوزراییی پیویستی کۆمه‌لایهتی مسۆگەر بکات و ههروه‌ها مافی خۆیهتی له کاتی بیکاری، نهخۆشی، کهمه‌ندامی، بیوه بوون، پیری یان له هموو بابته‌کانی تردا که له باری هه‌لسوورانی ژبانوهه بهکی کهوتوه، بابته ناماژ پیکراوه‌کانی بۆ مسۆگەر بکرنیت."

مادهی 25(1) راگیندرای جیهانی مافی مرۆف

ناماته‌کان و کاره‌کان

ئهو کاره سه‌رته‌اییهی خواروه‌ه کاری پێوندیدار به سلامهتی و تهن‌روستی و ناسوودهیی دیاریی ده‌کهن که له قونخی یه‌که‌مدا جیه‌جی ده‌بن:

دواهات: په‌نابه‌ران و په‌ناخوازان له مافه‌کان، به‌رپرسیاریتییه‌کان و نهو بابته‌نه‌ی که مافی خۆیان تیده‌گهن و ده‌توانن بۆ به‌دواداچوونی ژبانی ته‌واو و سه‌ر به‌خۆ نه‌وانه جیه‌جی بکهن.

ناما‌ج: ده‌مانه‌نیت به‌ چ شتیک بگه‌ین

کار: چ کاریک جیه‌جی ده‌کهن

په‌نابه‌ران و په‌ناخوازان ده‌توانن له خۆ چاودیری بکهن و تهن‌روستی و ناسووده‌ییان باشتر بکهن. هاوکاری له‌گه‌ڵ NHS 24 و به‌شداربیه‌کانی چاودیری تهن‌روستی و کۆمه‌لایهتی به‌ مه‌به‌ستی چاکترکردنی له‌ به‌ر ده‌ستدا بوونی زانیاری هه‌بوو له‌سه‌ر مافه‌کان و نهو بابته‌نه‌ی که مافی تاکه‌کان و شیوه‌ی ده‌سراگه‌یشتن به‌ خزمهتگوزاریی. دلنیا‌بو‌نه‌وه له‌وه‌ی که نه‌م کاره پێوند ده‌دریت "هاسانتر کردن" - گه‌ل‌له‌ی کاری خۆینده‌واری تهن‌روستی به‌رۆژکراو.

زیاترکردنی به‌شداریی په‌نابه‌ران و په‌ناخوازان له نه‌ج‌مه‌نه‌کان و گروپه‌کانی سنتراتیژی تهن‌روستی خۆجییی و نیشتمانی.

په‌رپێدانی ده‌رفه‌ته‌کان بۆ په‌نابه‌ران و په‌ناخوازان به مه‌به‌ستی که‌لک وه‌رگرتن له پشتگیری هاوشانه‌کانیان له‌بۆ زیاترکردنی زانیاری خۆیان له‌سه‌ر سیسته‌مه‌کانی چاودیری تهن‌روستی و سنتراتیژی بیه‌کانی چاکترکردنی سلامهتی، له‌وانه نهو بابته‌نه‌ی که کاربگه‌ر بیه‌کی نه‌ریننیا‌ن له‌سه‌ر تهن‌روستی و سلامهتی ده‌روون هه‌یه.

دواھت: پەنابەران و پەنخاوازان دەتوانن دەستیان بگات بە خزمەتگوزاریی هاوناھەنگ کراو کە ماف و پێداویستیەکانی ئەوان بەدی دەھێنێت.

کار: چ کارێک جێبەجێ دەکەین	ناماڤ: دەمانەوێت بە چ شتێک بگەین
<p>دریژەیی دیاریکردن و بلاوکردنەوی هەندێ بەلگە لەسەر پێویستیەکانی تەندروستی پەنابەران و پەنخاوازان، پشتگیری لە خزمەتگوزارییەکان بۆ جێبەجێکردنی "ھەلسەنگاندنەکانی کاریگەریی ناپەرەییەکانی سەلامەتی" و بەدیھێنانی ئەرکەکانی بەرابەری کەرتی گشتی (حکومی).</p> <p>دەنیابوونەوی لەوێ کە شێوازەکانی سکالاکان لە بەر دەستی ھەموو پەنابەران و پەنخاوازاندا دەبن.</p>	<p>پەنابەران و پەنخاوازانێ کە لە خزمەتگوزاریی تەندروستی و چاودێریی کۆمەڵایەتی کەمک وەردەگرن، ئەزموونگەلێکی ئەرێنییان لەو خزمەتگوزارییانە ھەبە و پێگەیی ئەوان رەچاوە دەکەیت.</p>
<p>دەنیابوونەوی لە پیشکەشکردنی رێنۆینی و فێرکاریی ئەو بۆ فەرمانبەرای چاودێرییەکانی تەندروستی و کۆمەڵایەتی سەبارەت بە پرسەکانی پێوندیدار بە پەنخاوازان، بەپێی راسپاردەکانی راپۆرتی کۆمیتەیی بەرابەری و مافی مرۆف، "زیانە ئاراوەکان – دەسپێکردنە نوێیەکان".</p>	<p>خزمەتگوزارییەکان زیاتر و ەلامدەری پەنابەران و پەنخاوازان دەبن.</p>
<p>دەنیابوونەوی لەوێ کە چالاکی پێوندیدار بە تروما لە خزمەتگوزارییەکانی تەندروستی و دیکەیی بابەتەکانی پیشکەشکردنی خزمەتگوزاریی بەگونجێندرێت.</p>	
<p>بە ھاوبەشیدانانی چاکترین شێوازی چالاکی و رێنۆینی بە چۆنێتی باشەوی بۆ خزمەتگوزاریی وەرگێزانی زارەکی بەکارھێنراو لە چالاکییەکانی چاودێریی تەندروستی و کۆمەڵایەتی بە مەبەستی چاکتربوونی چالاکی فەرمانبەرای چاودێریی تەندروستی و کۆمەڵایەتی.</p>	

دواھات: سیاسەتدانان، بەرنامەدارشنتی ستراتژییک و ئەو یاسایانەى که لەسەر پەنابەران و پەناخووزان کاریگەر دەبن بەپیتی مافەکان، پێداویستیەکان و ویستەکانی ئەوان دادەنرێن.

کار: چ کاریک جێبەجێ دەکەین

نامانج: دەمانەوێت بە چ شتیک بگەین

هەوڵ و تێکۆشان بۆ دیاریکردنی ئەو داتا و زانیاریانەى که تەندروستی و سلامەتى دەروونی پەنابەران و پەناخووزان دەخاتە ژێر چاوەدێریی و کاریگەریی ئەو لەسەر تێکەڵکردن بە مەبەستی چاکترکردنی بەکارهێنانی ئەم زانیاریانە و دانانی ستراتژییە پێوەندیدارەکان بەپیتی ئەوانە.

سیاسەتدانان، بەرنامەدارشنتی ستراتژییک و یاسادانانە پێوەندیدارەکان بە ناگادار بوون لەسەر ھۆکارە بنەرەتییەکانی کۆمەڵایەتى که لەسەر تەندروستی و سلامەتى پەنابەران و پەناخووزان کاریگەر دەبن، جێبەجێ دەکەین.

دیاریکردنی پێشترئێتیەکانی توێژینەو بۆ پێشکەشکردنی بەلگەى زیاتر لەسەر کاریگەریی ھۆکارە کۆمەڵایەتیەکان لەسەر تەندروستی و سلامەتى پەنابەران و پەناخووزان.

دریژەى دیاریکردن و بلۆکردنەوێ هەندێ بەلگە لەسەر پێویستیەکانی تەندروستی پەنابەران و پەناخووزان بۆ جێبەجێکردنی بەرنامەدارشنتی خزمەتگوزارییەکانی چاوەدێریی تەندروستی و کۆمەڵایەتى بەم پێیە.

وەلامدانەوێ دەرفەتەکانی راویژکاریی و بەشداریی بۆ دلتیابوونەو لەوێ که سیاسەت و کاری پێوەندیدار بە ھۆکارە کۆمەڵایەتیەکانی بەر بلۆتر بەپیتی زانیاریی پێوەندیدار بە پێویستیەکان و مافەکانی تەندروستی پەنابەران و پەناخووزان دانرێن.

كۆمەلگىگان، كەلەپوور و پېۋەندىيە كۆمەلەيەتتەيەگان

"ھەموو كەستەك ماقى ھەيە نازادانە لە ژيانى كەلەپوورى كۆمەلگادا بەشدارىيى بەكات، لە حونەرەكان كەلەك وەرگىرەت و لە پېشكەوتتى زانستى و قازانجەكانيدا بەشدار بېت."

مادەى 27(1) راگەيندراوى جىھانى ماقى مرۇف

نامانجەگان و كارەگان

ئەو كارە سەرەتايانەى خوارەو كارى پېۋەندىدار بە كۆمەلگىگان، كەلەپوور و پېۋەندىيە كۆمەلەيەتتەيەگان دىيارىي دەكەن كە لە قوناخى بەكەمدا جىبەجى دەين:

اواھات: پەنابەرەن و پەناخوازەن لە كۆمەلگەگەلتەكى دىنيا، پېشوازەكەر و تۆكەمدا دەژىن و دەتوانن گرىدراوىي و پېۋەندىيە جۇراوجۇرەكان پىكەيتەن.

كار: چ كارەك جىبەجى دەكەين

نامانج: دەمانەوت بە چ شتەك بەگەين

دايىنكردنى نەخشە و ھەلسەنگاندنى گەلەلە خۇجىيى و نىشتمانىيەكانى ھەبوو كە كۆمەلگا خۇجىيەگان كە پەنابەرەن و پەناخوازەن بۇ ئەمۇ دەچن نامادە دەكات، لەوانە بە مەبەستى برمودانى تۆكەمەيى؛ پېۋەندىيى ئەرنىيى كۆمەلەيەتى و نىوان ئابىيى؛ پەرودەى تىگەيشتتى پەنابەرەن و پەناخوازەن لە خۇيىندنگەكاندا؛ و بەرەنگار بوونەمەى رەگەز پەرسى.

كۆمەلگىگان لە پىۋىستىيەكانى كۆمەلگىگانى پەنابەرەن و پەناخوازەن ئاگادارن و چالاكانە بە دواى بەشدارىدانى ئەوان لە ژيانى كۆمەلەيەتيدان.

دانانى گەلەلەى نۆئ و بە ھاوبەشيدانانى چالاكى و لىكۆلىنەو شىاوەكان لە سەرەتاسەرى سكوئەند لەگەل رىكخراوە ياسايى، دىخواز و كۆمەلەيەتتەيەگان كە لە تەك پەنابەرەن و پەناخوازەندا سەرەكارىان ھەيە.

دايىنكردنى نەخشە و ھەلسەنگاندنى گەلەلەكانى راۋىژكارىي و ھەلسەنگاندنى تاكەكەسى ھەبوو كە بارمەتى پەنابەرەن و پەناخوازەن دەدات تاكو پىۋەندى كۆمەلەيەتى پىكەيتەن، زانبارى كەلەپوورى پەرە پىن بەدن، و ھەلى پەرەپىدانى ئەو بۇ ھەموو پەنابەرەن و پەناخوازەن لە سكوئەنددا رەچاۋ بەكەن.

پەرەپىكەوتتى كۆمەلەيەتى كە پەنابەرەن و پەناخوازەن ئەزمونى دەكەن، كەم دەپتەنەو لەبەر ئەمەى كە لە كۆمەلگا خۇجىيەكاندا چالاك دەين.

ھانى راپۇرتدانى ورد لەسەر دۆخى پەنابەرەن و پەناخوازەن لە راگەينەكانى سكوئەند لە رىگەى خەلاتەكانى راگەينەى فېستىقالى پەنابەرەنى سكوئەند، بە بارمەتى بەكەيتى نىشتمانى رۇژنامەوانان.

دواھات: پەنابەران و پەنابخوازان لە مافەکان، بەرپرسیاریتیپیهکان و ئەو بابەتەئەمی که مافی خۆیان تێدەگەن و دەتوانن بۆ بەدواداچوونی ژبانی تەواو و سەر بەخۆ ئەوانە جێبەجێ بکەن.

کار: چ کارێک جێبەجێ دەکەین	ناماڤ: دەمانەوێت بە چ شتێک بگەین
<p>برەودانی تێگەشتن لە مافە کەلەپووریپیهکان بۆ پەنابەران و پەنابخوازان.</p>	<p>پەنابەران و پەنابخوازان لە چالاکییە کەلەپووریپیهکان، میراتی کەلەپووری و وەرژشدا بەشداریی دەکەن و لە کەلەپوور، بەهرەکان و بەشداریپیهکانی خۆیان ریز دەگرن.</p>
<p>دابینکردنی دەرفەتگەلیک بۆ پەنابەران و پەنابخوازان بە مەبەستی بەرنامەدارشتن، بەرھەمەینانی کار و بەشداریی لە فێستیفالی پەنابەرانی سکۆتلەند، و ھەروەھا دیکەمی فێستیفالە نیشتمانی و خۆجێبیهکان.</p>	
<p>دیاریکردن و برەودانی پشتگیری ھەبوو لە حۆنەر مەندەکان و رێبەرانی کەلەپووری و پیشەیی پەنابەر.</p>	

دواھات: پەنابەران و پەنابخوازان دەتوانن دەستیان بگات بە خزمەتگوزاریی هاوناھەنگ کراو کە ماف و پێداویستیەکانی ئەوان بەدی دەھێنیت.

کار: چ کارێک جێبەجێ دەکەین

نامانج: دەمانەوێت بە چ شتێک بگەین

دیاریکردن و بەھاو بەشیدانانی شێوازەکانی چالاکی شیاوو سەبارەت بە رێبازەکانی بەشداریی کردن لە نێوان رێکخراوە یاساییەکان، دڵخواز و کۆمەڵایەتی، بە مەبەستی بەرنامەدارستن و جێبەجێ کردنی ھەموو بەرنامەکانی پەنابەرەتی لە سکوتلەند، لەوانە پشتگیری لە پەنابخوازیی، سەرلەنوێ نیشتمانی بوونەو و کۆمەڵگا.

گروپە کۆمەڵایەتیە خۆجێییەکان و ئەو رێکخراوانەیی کە رێبەرایی ئەوانە لە ئەستۆی پەنابەران و پەنابخوازان دابە رۆژیکی گەرنگ لە پشتگیری لە تیکەڵبوونی پەنابەران دەگیرن.

بەرئێوەچوونی کۆنفرانسی نیشتمانی بۆ رێکخراوە کۆمەڵایەتی و ئایینیەکان و ئەو رێکخراوانەیی کە لەلایەن پەنابەرانەو رێبەری دەکرێن بۆ بەھاو بەشیدانانی پسپۆرایەتی، شێوازی چالاکی و پشتیوانی لە پیکھێنانی توانست لەگەڵ ھەبوونی روانگەیک لەسەر پەرەپێدانی رایەڵەییکی نیشتمانی.

روونکردنەو مافەکان، کەمکردنەو لەمبەرەکان و برەودانی شێوازەکانی چالاکی شیاو و بەشداریی لە دەرفەتە کەلەپووریەکان، کاتەکانی پشوو و خافلانندن، میراتی کەلەپووریی و وەرز.

دواھات: سیاسه‌تدانان، به‌رنامه‌دارشتمنی ستراتیژیک و نهو یاسایانه‌ی که له‌سه‌ر په‌نابهران و په‌ناخوازان کاریگه‌ر ده‌بن به‌پیتی مافه‌کان، پیداو‌یستییه‌کان و ویسته‌کانی نه‌وان داده‌نرین.

کار: چ کاریک جیبه‌جی ده‌کین

نامانج: ده‌مانه‌ویت به چ شتیک بگه‌ین

د‌ل‌نیابو‌نه‌وه له‌وه‌ی که ده‌نگ و نه‌زمو‌نه‌کانی په‌نابهران و په‌ناخوازان له ستراتیژی که‌له‌پووری سکوت‌ل‌ه‌ند و دیکه‌ی ستراتیژییه نیشتمانییه‌کانی پ‌یو‌ه‌ندیدار به که‌له‌پوور، وهرزش و میراتی که‌له‌پووریدا رمچاو ده‌کرین.

دانان و راپه‌راندنی یاساکان و ستراتیژییه نیشتمانییه‌کانی پ‌یو‌ه‌ندیدار به کۆمه‌ل‌گاکان، که‌له‌پوور و پ‌یو‌ه‌ندییه کۆمه‌ل‌ایه‌تییه‌کان له ریگای که‌لک وهرگرتن له نه‌زمو‌نه‌کانی په‌نابهران و په‌ناخوازان.

پشتیوانی له ره‌چاو‌کردنی تیکه‌ل‌کردنی په‌نابهران له راپه‌راندنی یاساکان و سیاسه‌ته هه‌بو‌ه‌کانی پ‌یو‌ه‌ندیدار به کۆمه‌ل‌گاکان، و‌ه‌ک پ‌یو‌یستییه‌کانی یاسای به‌هیز‌کردنی کۆمه‌ل‌ایه‌تی (سکوت‌ل‌ه‌ند) 2015.

به‌شداری له سکۆتی نویدا

سترانتیزی سکۆتی نوئ بپینی مؤدیلینکی هاوکاری به‌شدارانه به ریبه‌رایمتی حکومته‌ی سکۆتله‌ندا، COSLA و ئه‌نجومه‌نی په‌نابه‌رانی سکۆتله‌ندا پیکهاتوو. ئهم سترانتیزی به‌هروه‌ها پشته‌ی به‌ستوو به‌پشتگیری و پسیورایمتی زۆریک له‌هاوبه‌شه‌کان له‌بواری خزمه‌تگوزاری گشته‌ی، به‌پرسانی خۆجینی، که‌رتی سیه‌هم، که‌رتی تابه‌ت و گروه‌ی کۆمه‌لایه‌تییه‌کان که‌هموو پیکه‌وه له‌بۆ گه‌شتن به‌نامانجه به‌کۆمه‌له‌کان هاوکاری ده‌کهن.

ره‌نگه‌ زۆریک له‌ریکخراوه‌کان و تاکه‌کان له‌سه‌رتانسهری سکۆتله‌ندا راسته‌وخۆ له‌جیه‌جیکردنی ئهم سترانتیزییه‌دا ده‌ستیان نه‌بیت، به‌لام به‌پیشوازی و پشتگیری له‌خه‌لک له‌کۆمه‌لگانه‌دا هه‌ر ده‌توانن یارمه‌تی نه‌وه‌ بدن. ریکخراوه و گروه‌ی کۆمه‌لایه‌تییه‌کان ده‌توانن له‌زانیاری هه‌بوو له‌م سترانتیزییه‌دا بۆ به‌نامه‌دارشته‌نی چالاکییه‌کان و پیشکه‌شه‌کردنی خزمه‌تگوزارییه‌کان که‌لک و مرگرن به‌جۆری که‌په‌نابه‌ران و په‌ناخوازان به‌هه‌یز و توانا بکهن بۆ به‌شداری کردن.

هه‌موو تاکه‌کان ده‌توانن به‌پیشاندانی پشتگیری له‌په‌نابه‌ران و په‌ناخوازان یارمه‌تی "سکۆتی نوئ" بدن. شیوازه ساکاره‌کانی پیشاندانی پشتیوانی بریتین له:

- پیشوازی له‌په‌نابه‌ران، په‌ناخوازان و هه‌لبه‌ت هه‌ر که‌سه‌ی که‌تازه‌هاتوو ته‌کۆمه‌لگایه‌کی خۆجینی.
- ده‌سته‌به‌رکردنی زانیاری زیاتر له‌سه‌ر په‌نابه‌ران و په‌ناخوازان بۆ وینه‌له‌ریگای به‌شداری کردن له‌هه‌ندئ رووداو و هک فیه‌ستیفالی په‌نابه‌رانی سکۆتله‌ندا که‌هه‌موو سالییک له‌مانگی حوزمیراندا به‌رپۆه‌ ده‌چیت.
- بوون به‌که‌سی د‌خواز. ریکخراوی زۆر له‌سه‌رتانسهری سکۆتله‌ندا هه‌ن که‌له‌که‌سانی د‌خواز و خیرخواز پیشوازی ده‌کهن. ته‌نامه‌ت نه‌گه‌ر ده‌رفه‌ته‌ خۆجیه‌یه‌کان راسته‌وخۆ پۆه‌ندیان به‌په‌نابه‌ران و په‌ناخوازان هه‌مه‌ نه‌بیت، دیسانه‌ه‌وش ده‌کرئ یارمه‌تی هه‌مووی کۆمه‌لگا بدریت. بۆ دیتنی ده‌رفه‌ته‌کان سه‌ردانی "بوون به‌که‌سی د‌خواز له‌سکۆتله‌ندا" دا بکهن.⁴

Scottish Government
Riaghaltas na h-Alba
gov.scot

© مافی کۆپرایتی پاشایەتی 2018

OGL

مۆلەتی ئەم بلاڤۆکە بەپێی مەرجەکانی "مۆلەتی نازادی حکوومەت" وەشانی 3.0 دەبێت بێجگە ئەو بابەتەکانی که شتێکی تر و ترا بێت. بۆ دیتنی ئەم مۆلەتە سەردانی nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3 بکەن یان بۆ تیمی سیاسەتدانانی زانیاری، ئەرشیفی نیشتمانی بە ناو نیشانی psi@nationalarchives.gsi.gov.uk Kew, London TW9 4DU نامە بنوسن یان بۆ ئەم ناو نیشانە خوارووە ئیمەیل بنێرن:

ئەو بابەتەکانی که زانیاری مافی کۆپرایتی کەسی سێهەممان دیاری کردووە، دەبێت لە خاوەنەکانی مافی کۆپرایت مۆلەت وەرگرن.

ئەم بلاڤۆکە لە ناو نیشانی خوارووەدا لەبەر دەستە: www.gov.scot

هەر جۆرە پرسیار سەبارەت بەم بلاڤۆکە دەبێت بۆ ئێمە بنێردرێت
حکومەتی سکوئلەند

St Andrew's House
Edinburgh
EH1 3DG

ISBN: 978-1-78851-929-8 (تەنیا وێب)

بلاوکراوەی حکوومەتی سکوئلەند، کانونی دووهمی 2018

نەبێت لەبەردارێکی سنوومەتکراو بۆ خدایەت ASP، بەنەتەر کە 21 Tennant Street, Edinburgh EH6 5NA
PPDAS353986 (رووبی 501/18)

www.gov.scot